

AAPELI PIRNEKSEN ESI-ISIEN VAIHEET

JOROISTEN KOLMALTA HAAPAVEDELLE: KOLEHMAINEN – KANANEN – SAVOLAINEN – PIRNES

Kartassa Joroisten Kolmajärvi (Kuolamajärvi) ja Kolman kylä (Kolma by), jonka rannoilta Aapeli Pirneksen esi-isä muutti nykyisen Pihtiputaan Kanalanmäelle. Suku päättyi sittemmin Rautalammin Koivujärven kautta Pyhäjärven Mäkikylän Savolaiseen, jossa Aapeli Pirneksen isä Paavo Kananen (Savolainen) syntyi.

Ari Kolehmainen, FM

Suku- ja historiapalvelu Menneen jäljet

AAPELI PIRNEKSEN (S. 1816) ISÄNPUOLEN SUKUJUURET: JOROISTEN KOLMALTA PIHTIPUTAAN SÄKKÄRÄMÄELLE

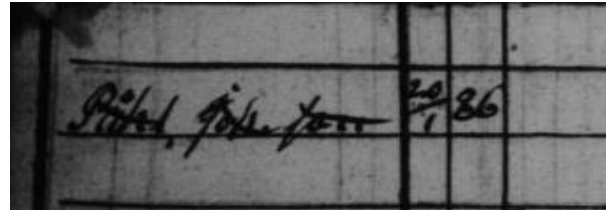
Aapelin isä Paavo Kananen (1786–1822) ja isoisä Juho Savolainen (1738–1794)

Myöhempi Aapeli Pirnes syntyi 17. maaliskuuta 1816 Pielaveden Vuonamonlahdella Helena Kuljun aviottomana poikana. Pirnes nimi hänelle tuli vasta myöhemmin isäpuolensa myötä. Pojan isän lapsen äiti Helena ilmoitti olevan renki Paavo Kananen. Helena Kulju oli syntynyt Haapaveden Haapajärven kylällä syyskuussa 1792 Juho Juhonpoika Kuljun ja Maria Antintytär Pasasen neljäntenä lapsena. Hän muutti kotitalostaan 18.12.1814 Pielaveden Vuonamonlahden Jussilaan, Tahvo Laukkasen isännöimään uudistaloon (myöhempää Keitelettä) piikomaan. Helena muutti Vuonamonlahdelta takaisin kotitaloonsa Haapaveden Haapajärven Kuljuun jo 16.4.1816, poikansa Aapeli ollessa vasta päivää vaille kuukauden ikäinen. Aapeli oli kastettu vain hieman ennen muuttoa, huhtikuun 7. päivänä. Hänen kummit olivat Pekka Kinnunen ja Aune Keck.

Kun lasketaan yhdeksän kuukautta taaksepäin Aapelin syntymästä, oli hän saanut alkunsa suunnilleen kesäkuun puolivälissä 1815, sinä ainoana kesänä jonka Helena Kulju asui Vuonamonlahdella. Paavo Kananen oli kiertelevä renki ja syntyisin Pyhäjärven Savolaisen eli Reittulan talosta. Paavo ja hänen sukunsa käytti Pyhäjärvellä talonnimeä Savolainen ja tämä jäi pysyväksi tulevilla sukupolvilla nimeksi myös osalle sukua. Paavon setä Paavo Erkinpoika Savolainen (s. 1734) isännöi Savolaisen eli Reittulan taloa ja isännöityä jatkoi tämän jälkeen Paavon serkku Erkki Paavonpoika Savolainen (s. 1768). Paavo Kananen isä Juho (s. 1738) oli kuollut kaaduttuaan 55-vuotiaana jo Paavon ollessa 8-vuotias. Äiti, Anna Ollintytär (s. 1748), oli kuollut jo toukokuussa 1791 kuumeeseen 43-vuotiaana Paavon ollessa vain 5-vuotias. Perheessä oli vielä kolme vuotta nuorempi veli Tahvo (s. 1789), joten molempien vanhempien kuoltua jäi täysorpojen lasten hoitovastuu ehkä pääosin vanhimmalle sisarelle Marialle (s. 1768). Hän oli syntynyt isänsä Juho Erkinpoika Savolaisen (s. 1738) ensimmäisestä avioliitosta Anna Laurintyttären kanssa. Anna-vaimon kuollessa lokakuussa 1768, oli Maria ollut vain kahdeksan kuukauden ikäinen. Juhon ensimmäisestä avioliitosta oli ehtinyt syntyä kaksi lasta ja toisesta syntyi kahdeksan. Paavo oli lapsista toiseksi nuorin.

Kun kotitalo oli sedällä ja jäi tulevaisuudessa serkulle, lähti Paavo Juhonpoika kotitalostaan Pielavedelle rengiksi lokakuussa 20-vuotiaana lokakuussa

1806. Hän palasi vielä takaisin kotitaloonsa, mutta muutti jälleen Pielavedelle vuonna 1810. Kyseisenä kesänä hän oli mitä ilmeisimmin suhteessa piika Liisa Tuovisen kanssa, sillä huhtikuussa 1811 Liisa kertoi Paavo Kananen olevan hänen Tiinaksi kasteetun tyttärensä isä.

Kuva 1. Paavo Juhonpoika Savolainen eli Kananen (s. 1786) viivattiin yli Savolaisen eli Reittulan talon yhteydestä rippikirjasta hänen muutettuaan rengiksi Pielavedelle. Paavo oli Aapeli Pirneksen (s. 1816) isä.

Paavolla oli ollut hyvin muistissa suvun aiempi nimi, Kananen, sillä hän käytti Pielavedellä Kananen nimeä. Hyvin usein Pyhäjärveltä Savoona muuttaneet entisten savolaissukujen jälkeläiset palasivat vanhaan suvun nimen muutettuaan Pohjanmaan puolelta Savoona. Eräs Pyhäjärven Kanasten sukuhaaran jälkeläinen otti käyttöön 1770-luvulla vieläkin vanhemman suvun nimen, Kolehmaisien, joka oli säilynyt kyseisellä sukuhaaralla muistissa. Paavolla ei siten ilmeisesti ollut enää tiedossa, että suku oli ollut Kananen nimeä ennen Kolehmaisita, mutta toisaalta edellinen Kananenkin nimeä käyttänyt oli Paavo 110 vuotta aiemmin syntynyt isoisänsä Erkki Laurinpoika (1676–1740). Kolehmaisien nimeä puolestaan oli käyttänyt viimeisenä tästä sukuhaarasta Erkki Laurinpojan isoisä Matti Matinpoika Kolehmainen, myöh. Kananen (s. noin 1598).

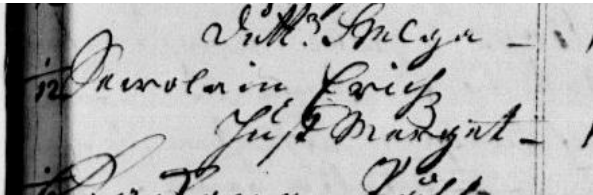
Paavo muutti Pielavedeltä Kiuruveden Kalliojärvelle rengiksi. Hän avioitui 35-vuotiaana maaliskuussa 1821 itseään kolme vuotta vanhemman Helena Ollikaisen kanssa. Tässäkin vaiheessa lapsi oli jo tulossa, sillä poika Juho syntyi jo syyskuussa 1821. Kiuruvedellä Paavon sukunimenä oli jälleen Savolainen. Juho-poika kuoli jo viiden päivän ikäisenä. Perheeseen ehti syntyä vielä tytär Kaarina jouluaattona 1822, mutta heti joulupäivänä renki Paavo Savolainen (Kananen) menehtyi keuhkotautiin noin kuukautta vaille 37-vuotiaana. Mahdollisesti tämä oli ollut hänelle jo pidempikin vaiva.

Aapeli ei tullut luultavammin koskaan tuntemaan isäänsä, sillä hän asui koko ikänsä Haapavedellä ja oli vain kuusivuotias biologisen isänsä kuollessa. Aapelin isähahmo ja sosiaalinen isä oli luonnollisesti äitinsä uusi mies Gabriel Pirnes. He avioituivat helmikuussa 1818 Haapavedellä Aapelin ollessa alle kaksi-vuotias. Näin voidaankin Aapelin ajatella kokeneen itsensä Pirneksen sukuun kuuluvaksi. Jää arvailun

varaan tiesikö Aapeli minkä verran biologisesta isästään Paavo Kanasesta. Aapeli Pirneksestä tuli joka tapauksessa varsin suuren sukukunnan kantaisä.

Pyhäjärven Mäkikylän Savolaisen/Reittulan Kanaset

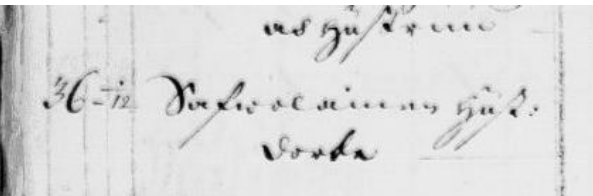
Vuoden 1712 henkikirjassa Rautalammin Koivujärveltä mainitaan itsellisten Matti, Erkki ja Pekka Kanasen ottaneen talon haltuun Pyhäjärven pitäjältä Pohjanmaan läänistä. Rautalammin vanhimmista rippikirjasta (1704–1713) Kanasen veljekset löytyvät Koivujärveltä. Heidän patronyyminsä on Laurinpoika ja heidän isä Lauri Kananen kuoli Koivujärvellä vuonna 1697. Veljesten äiti Anna Mikkonen on elossa vielä Rautalammin rippikirjassa. Koivujärvellä oli kaksi muutakin Kanasta, jotka erittäin todennäköisesti ovat samaa veljessarjaa eli Lauri ja Markus Kananen.

Kuva 2. Vuoden 1725 henkikirjassa Erkki Savolainen ja vaimonsa Pyhäjärven Savolaisen eli Reittulan talossa. Erkki oli syntyjäänsä Kananen ja kotoisin Rautalammin Koivujärveltä.

Haltuun otettu talo oli Pyhäjärven Savolainen eli Reittula. Savolaisen eli Reittulan isännäksi jäi veljeksestä Erkki, joka oli syntynyt rippikirjan mukaan vuonna 1676. Erkki on myös Aapeli Pirneksen (s. 1816) isoisän isä.

Pyhäjärven Reittulan/Savolaisen Erkki Laurinpoika Kananen (1676–1740) oli kahdesti aviossa. Hänen ensimmäisestä avioliitostaan jäi eloon kaksi tytärtä. Heistä Riitta (n. 1720–1791) avioitui Samuli Ruotsalaisen, myöhemmän Lehtomäen, kanssa ja Marketta (1724–1762) Pekka Parvian kanssa.

Kuva 3. Vuonna 1738 Pyhäjärven Mäkikylän nro 36 Savolaisen isäntä Erkki oli jo 62-vuotiaana vapautettu henkikirjasta ja hänen toinen vaimonsa Dorotea maksoi talon puolesta henkirahaa.

Erkin toisesta avioliitosta Dorotea Paavontytär Rytkösen kanssa aikuisikään pääsi neljä poikaa ja tytär, mutta Reetta (1740–1768) ei ehtinyt avioitua. Erkillä

oli kaksi Margareta-nimistä tytärtä, joista toinen lie nee ollut kutsumanimeltään Marketta ja toinen Reetta, kummin päin, sitä emme voi tietää. Pojista Erkki (1731–1798, pso Vappu Erkintytär) asui kotitalossaan, Jaakko (1734–1799, 1. pso Susanna Tuomaantytär, 2. pso Vappu Laurintytär) muutti Pirttiahon taloon ja oli sittemmin loisena, Paavo (1736–1816, pso Kirsti Tahvontytär) ja Juho (1738–1794, 1. pso Anna Laurintytär ja 2. pso Kaisa Ollintytär) asuivat kotitalossa Savolaisessa.

Kyseisessä Savolaisen eli Reittulan talossa syntyi Aapeli Pirneksen isä Paavo Kananen eli Savolainen vuonna 1786.

Kanaset Rautalammin Koivujärvellä

Rautalammin Koivujärvellä kuoli vuonna 1697 tilaton loismies Lauri Kananen. Henkikirjoissa Lauria ei kertakaan mainita, mutta hänellä oli rippikirjojen perusteella vaimo Anna Mikkonen ja lapset Matti, Markus, Erkki, Lauri ja Pekka. Mistä Lauri Kananen oli syntynyt?

Lauri Kanasen isä oli joku Matti Kolehmainen (s. noin 1570) pojista eli Matti (s. noin 1598), Erkki (s. noin 1600) tai Lauri (s. noin 1615). Säkärämällä ei henkikirjoissa mainita Erkki tai Lauri Kolehmainen perheissä Lauri-poikaa. Heidän veljensä Matti Kanasen/Kolehmainen perhe muuttaa pois Alvajärveltä vuoteen 1662 mennessä, eikä viimeisessä henkikirjassa vuonna 1656 vielä Lauria olisikaan.

Lauri Kanasen syntymä ajoittuu suunnilleen vuosiin 1640–1645. Laurin vanhimman pojan nimi oli Matti, ja yleisimmin vanhimmalle pojalle annettiin isänsän nimi. Koivujärvellä oli muuttanut Pihtiputaan Säkärämältä myös Heinosten sukua. Koivujärvellä asui tilattomana Antti Erkinpoika Kananen, joka oli Säkärämältä lähtöisin. Lauri Matinpoika Kolehmainen (s. noin 1615) jälkeläisistä on kolme DNA-testiä, jotka ovat kaikki Pihtiputaan Kanasten sukuhaaroja. Tulosten perusteella nämä ovat keskenään lähempää sukua, kuin Kauraset heihin verrattuna. Voidaan siis tehdä päätelmä, että Lauri Kananen ei ollut todennäköisesti edellä mainitun Lauri Matinpoika Kolehmainen poika. Laurin isä lie nee siten joko Alvajärvellä muuttanut Matti, josta ensimmäisenä alettiin käyttää Kanasen nimeä, tai Kanalanmäelle jäänyt Erkki Matinpoika Kolehmainen. Koivujärven Lauri Kananen oli ainoa vain Kanasen nimellä asiakirjoissa kulkenut sukupolvi. Lauri Kanasen, s. noin 1642 (Aapeli Pirneksen isoisän isoisä), pojat muuttivat Pyhäjärvelle otettuaan haltuun Savolaisen eli Reittulan talon vuonna 1712.

Vuoden 1667 henkikirjassa Säkkrämäellä talon nimeksi on merkitty "Canainen". Tämä ei silti vastaa kysymykseen, oliko talonnimi Kananen vai lisänimi Kananen ensin. Tämän jälkeen Kanasen nimeä käytti myös Antti Erkinpoika (s. noin 1638), joka muutti tilattomaksi Koivujärvelle. Hänen isänsä oli Erkki Kolehmainen-Kananen (s. noin 1600), joka oli ensimmäisen kerran merkitty Kanasen nimellä vuonna 1647.

Kanasen nimi vakiintui 1660-luvun lopulla myös Säkkrämäen sukuhaaralle. Alvajärvelle muuttaneen Matti Matinpojan (s. noin 1598) sukuhaara levisi laajalle. Tämä sukuhaara alkoi käyttää ensimmäisenä myös Kanasen nimeä. Matti Matinpoika Kanasella (s. noin 1598) oli vuoden 1641 ruodutusluettelossa Alvajärvellä jo poika Matti (s. noin 1622). Tämän jälkeen Matista ei ole merkintöjä, mutta Pielisjärven Saramojärvelle, siis nykyisen Valtimon alueelle, ilmestyy Matti Kananen vuoden 1647 maakirjaan. Tämän Matin vanhin poika on nimeltään Lauri, joka oli yleinen nimi juuri Pihtiputaan Kanasilla. Saramojärven Matti Kananen on todennäköisesti lähtöisin Alvajärveltä.

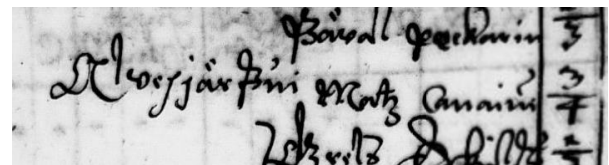
Matti Kananen (s. noin 1598) on Alvajärvellä henkikirjoissa vuoteen 1650 asti. Vuodesta 1647 lähtien hänellä on poika vaimoineen, ja vuonna 1648 pojan nimikin (Markus) mainitaan henkikirjassa. Markuksesta tulee isäntä vuoden 1650 jälkeen. Vuosina 1652–1656 hänelle on kirjattu veli Olli. Alvajärven Kanasen talo, myöhempi Pekkarinen, autioituu vuoden 1656 jälkeen. Ollin myöhemmistä vaiheista ei ole tietoa, mutta Markus Matinpoika Kananen (s. noin 1627) muuttaa Ullavalle Kälviän pitäjään, jonne hänet on kirjattu vuoden 1663 kymmenysluetteloon. Hän otti haltuunsa Tahvo Oravaisen autiotilan. Markus muutti 1670-luvun puolivälissä Lestijärven kylään, jossa hän oli aluksi loisenä. Markus perusti Lestijärvelle Kanasen talon (myöhempi Halsuan Kanala).

Matti Kanasen (s. noin 1598) pojista Lauri (s. noin 1642) muutti Rautalammin Koivujärvelle, jossa hän asui tilattomana. Ainoa asiakirjamerkintä Laurista on merkintä kuolleen luettelossa vuonna 1697. Kuten edellisessä luvussa mainittujen seikkojen perusteella voidaan päätellä, että hän oli luultavammin Matti Kolehmaisena, myöhemmin Kanasen (s. noin 1598), poika. Matin kahdesta veljestä Laurin isäksi kävisi tosin myös Säkkrämäellä, siis nykyisellä Pihtiputaan Kanalanmäellä, asunut Erkki Matinpoika (s. noin 1600).

Kolehmaisesta Kanaseksi

Vuoden 1639 henkikirjaan on Säkkrämäelle kirjattu Matti Kolehmainen (s. noin 1595). Hänen isänsä Matti, s. noin 1570, on tässä vaiheessa poistunut henkikirjoista. Henkikirjassa on myös Matin vaimo Inkeri Heikintytär, Matin veli Erkki (s. noin 1600) ja tämän vaimo Birgitta Antintytär sekä veli Lauri (s. noin 1615) ja hänen vaimonsa Anna Ollintytär. Tämä oli viimeinen vuosi, kun kolmen veljeksien suurperhe asui samassa taloudessa.

Seuraava henkikirja on vasta vuodelta 1643, mutta vuoden 1640 maakirjaan on Alvajärven kylälle merkitty Matti Kananen (Canainen). Talo oli myöhempi Alvajärven Pekkarila (Alvajärvi nro 1). Vuoden 1639 maakirjassa tilan isäntänä oli vielä Pekka Hassinen. Alvajärvi oli Hassisten vanha tila, joka jakautui kahtia vuonna 1607, kun Reko Hassinen perusti myöhemmän Alvajärven Rekolan (nro 3). Rekola oli yhä Hassisilla, mutta kantatalo (nro 1) oli vuodesta 1640 lähtien Kanasilla eli entisillä Kolehmaisilla.

Kuva 6. Kanasen nimi tuli aluksi käyttöön Alvajärven sukuhaaralla. Kuvassa vuoden 1643 henkikirjassa Matti Kananen (Mats Canaine) isäntänä. Vielä Säkkrämäellä asuessaan muutama vuosi aiemmin oli hän merkitty asiakirjoihin Kolehmaisena nimellä.

Vuoden 1644 henkikirjassa Matti on Alvajärvellä Kanasen nimellä ja Säkkrämäelle jääneet veljet edelleen Kolehmaisena. 1640-luvun henkikirjat ovat vuoteen 1649 epätarkempia. Niistä vaimojen nimet puuttuvat, mutta vuoden 1649 henkikirjassa Matti Kanasen vaimon nimi Inkeri mainitaan – on hyvä huomioida, että tämäkin osoittaa Matti Kanasen olleen sama mies kuin Säkkrämäeltä sopivasti kadonnut Matti Kolehmainen.

Vuoden 1647 väenottoluettelossa Säkkrämäelle jääneistä Kolehmaisista käytetään ensimmäisen kerran Kanasen nimeä. Henkikirjoissa ja muissa lähteissä Erkki on edelleen Kolehmainen, mutta väenottoluettelossa ensimmäinen kerran Kananen. Tämä tapahtui siis seitsemän vuotta myöhemmin, kun hänen Alvajärvelle muuttanut veljensä Matti oli kirjattu asiakirjoihin Kanaseksi.

Kananen on varmaankin ollut Kolehmaisilla lisänimenä jo ennen 1640-luvun vaihdetta, mutta on arvoitus, oliko Kananen puhdas lisänimi vai syntyikö se asuinpaikan nimestä. Kysymys kuuluukin: oliko Kanala paikannimenä ennen lisänimeksi tulemistä, vai

synnyttikö lisänimi Kananen Kanalan talonnimen? Asiakirjojen perusteella tähän on mahdotonta antaa oikeaa vastausta. Joroisten Kolman Kolehmaisilla oli kaksi arviokuntaa (numerot 649 ja 650). Kanasen suvun kantaisä Matti Kolehmainen (s. noin 1535) oli lähtöisin arviokunnasta 650. Kolehmaisten toinen Kolman arviokunta (numero 649) omisti Kanamäkinimisen maapalstan. Tämä on ainoa varhaisempi viittaus Kana-nimeen Kolehmaisilla. Kyseessä voi olla pelkkä sattumakin. Suvuilla on ollut usein pitkään lisänimiä, kuten Kolehmaisilla Könönen, jonka vakiintuminen kesti noin 100 vuotta. Voisiko Kananen olla tällainen nimi? Ainakin on selvää, että Kanasen nimi oli lisänimenä pidempään kuin asiakirjoihin on merkitty.

On mahdollista, että Kanasen nimi on ollut Kolehmaisten vanha ns. peittyvästi periytyvä lisä/korkonimi. Tämä voisi selittää, miksi se on tullut käyttöön kahdelle toisilleen kaukaiselle Kolehmaisten isälinjaan kuuluvalla sukuhaaralla. Pihtiputaan Kanasten isälinja tunnetaan tarkoin vuoteen 1541, eli asiakirjojen alkuun asti, niin kauas kuin se on mahdollista selvittää. Kananen ei esiinny suvulla asiakirjoissa kertaakaan ennen vuotta 1640.

Nimi ei liittynyt kotieläimenä tunnettuun kanaan, joka levisi talonpoikaisväestön keskuuteen laajemmin vasta 1800-luvulla. On hyvä muistaa, että Kanasen nimeä on syntynyt eri paikoissa eri syistä.

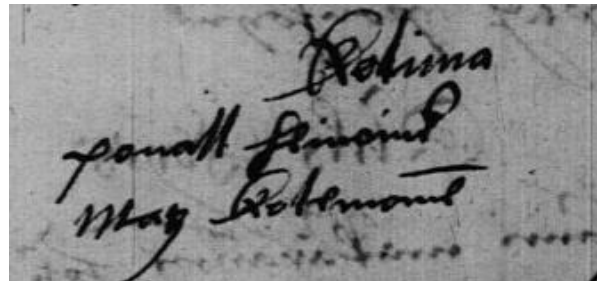
Myös Kärsämäelle perustettiin Kanasen talo jo 1630-luvulla. Ensimmäisellä isännällä Erkki Antinpojalla ei vaikuta asiakirjojen perusteella olevan yhteyksiä Pihtiputaan Kanasiin.

Pyhäjärven Kanasen talo on Pihtiputaan Kanasten perustama. Pyhäjärven Kanasen talon myöhemmät asukkaat ovat saaneet Kanasen nimen, ja ovat siten eri sukua.

Kolehmaisten ensimmäiset sukupolvet Säkärämäen lampuoteina

Ensimmäiset Kolehmaiset Rautalammin suurpitäjässä kirjattiin vuonna 1560 Lepaan kartanon lampuodeiksi Säkärämäellä, joka on nykyistä Pihtiputaan Kanalanmäkeä. Matti ja Olli Kolehmainen (Kolimmaine) oli merkitty hopeaveroluetteloon muiden lampuotien kanssa. Seuraavan kerran lampuodit löytyvät vuoden 1564 maakirjan lopusta. Jöns Månssonin lampuodeiksi on merkitty Paavo Heinonen, Matti Koloinen ja Antti Sarainen. Kolehmaisten nimen kirjoitusasu vaihtelee, mutta Koloinen tarkoittaa tässä yhteydessä Kolehmaista. Olli Kolehmaista ei löydy

mistä myöhemmistä asiakirjoista. Mahdollisesti Paavo Heinonen asui samaa tilaa, johon Olli oli vuonna 1560 kirjattu. Varsinainen Säkärämäen kylä muodostui Kolehmaisen ja Heinosen asumista tiloista.

Kuva 7. Rautalammin erämaapitäjän Koliman lampuoteina (sittemmin taloista syntyi Säkärämäen kylä) Paavo Heinonen ja Matti Kolehmainen vuonna 1566.

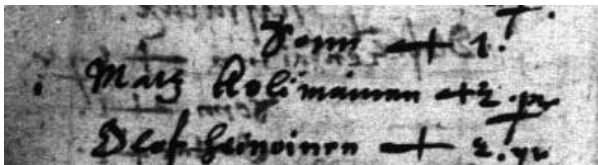
Säkärämäen talot luettiin Koliman kylän yhteyteen. Heinosen paikka, myöhempi Rantaheinola, onkin Kolimajärven vieressä. Itsellänikin heräsi asiaa tutkiesani kysymys: voisiko tämä Kolehmaisen nimi viitata Kolimajärveen ja olla nimenantajana? Näin näillä Kolehmaisilla ei välttämättä olisikaan yhteyttä savolaisperäiseen Kolehmaisten sukuun.

Sukunimen kirjoitusasu oli joinakin vuosina muodoissa "Kolimaine" tai "Kolimmaine", joten asiaa oli syytä epäillä. Vuonna 2014 saadut DNA-testitulokset Säkärämäen Kolehmaisten mieslinjaisista jälkeläisistä, siis Pihtiputaan Kanasista, varmistivat, että he olivat savolaistulokkaita ja alkuperäistä sekä isälinjaista Kolehmaisen sukua.

Mistä Matti Kolehmainen tuli Säkärämäelle Lepaan kartanon omistamille maille lampuodeiksi? Asiakirjojen perusteella sopiva Matti Kolehmainen löytyy Juvan Joroisten neljänneksen kolmannesta kymmennestä, tarkemmin siis Joroisten Kolman (aiemman Koleman) kylästä. Häntä verotettiin vielä vuonna 1558 samassa kahdeksan veronahan arviokunnassa yhdessä Pekka ja Paavo Kolehmaisen kanssa. Tämän jälkeen Matista ei ole arviokunnassa mainintaa, eikä muualtakaan Savosta löydy sopivaa Matti Kolehmaista. On siis todennäköistä, että Joroisten Kolmalla vielä vuonna 1558 asunut Matti Kolehmainen oli lampuotina Säkärämäellä vuonna 1560.

Matti Kolehmainen (s. noin 1535) lienee ollut arviokunnassa jo vuodesta 1541 lähtien verotetun Paavo Kolehmaisen poika. Joroisten Kolman Kolehmaisten suvusta on enemmän heitä koskevassa omassa luvussaan. Muuta tiedossa olevaa ja elävää mieslinjaa ei kuitenkaan kyseisestä Kolman toisesta talosta ole enää olemassa kuin juuri Pihtiputaan Säkärämäen Kolehmaiset eli myöhemmät Kanalanmäen Kanaset.

Kolehmaisen nimen kirjoitusasu oli Sääksmäen voutikunnan tileissä varsin horjuva. 1500-luvulla nimi oli mm. seuraavissa kirjoitusasuissa: Kolimmaine, Kolimaine, Koloinen, Colemajine ja Kolemaine. Vuoden 1571 hopeaveroluettelossa Matti Kolehmaisella kerrotaan olleen kuparia kuusi naulaa¹, tamma, kolme lehmää, yksi vuoden ikäinen nauta sekä viisi lammasta. Lampuoteja ei joka vuoden maakirjoissa mainita nimeltä. Monesti on vain pelkkä lampuotien lista numeroina. Pitempi tauko asiakirjalähteissä tulee vuoden 1583 jälkeen. Seuraavan kerran lampuodit on mainittu nimeltä vasta vuoden 1601 apuveroluettelossa. Edelleen asiakirjoissa on Matti Kolehmaisen nimi, kuten jo 41 vuotta aiemmin. Tässä vaiheessa kyseessä saattaa edelleen olla sama Matti, mutta myöhempien asiakirjojen perusteella voidaan päätellä Matin poikien (Matti ja Markus) syntyneen 1570-luvun alkupuolella, sillä heillä oli jo 1590-luvulla syntyneitä omia poikia.

Kuva 8. Vuoden 1610 pariskuntaluettelossa Säckkärämäen lampuoti Matti Kolehmaisen talouteen on merkitty kaksi pariskuntaa. Toinen pariskunta oli hänen veljensä Markus vai-moineen, vaikkei nimeä tässä asiakirjassa mainitakaan.

Viimeistään vuoteen 1609 mennessä vanha Matti Kolehmainen on jo väistynyt, sillä pariskuntaluetteloon on kirjattu kaksi pariskuntaa: lampuoti Matin lisäksi toinen pari. Kyseessä on käytännössä oltava hänen veljensä Markus. Markus Kolehmainen mainitaan nimellä ensimmäisen kerran vuoden 1618 kymmenysluettelossa. Vuosien 1614 ja 1615 Älvsborgin lunnaiden kantoluetteloissa Matti Kolehmaisen lisäksi verotetaan hänen veljeään ja tämän vaimoa. Kyseessä on kaikesta päätellen siis Markus Kolehmainen.

Matti (s. noin 1570) ja Markus (s. noin 1573) Kolehmaisen lisäksi asiakirjoista ei löydy muita poikia Säckkärämälle muuttaneelle Matti Kolehmaiselle (s. noin 1535). Vuoden 1617 maakirjassa Säckkärämäen lampuoteina ovat Matti Kolehmainen ja Matti Markuksenpoika.

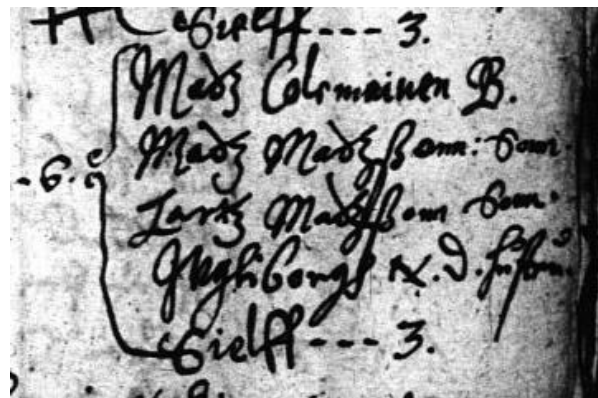
Hän on siten Matti Kolehmaisen veljenpoika, mutta sukunimeä ei ole asiakirjoihin merkitty. Hänen isänsä Markus on vielä elossa: Markus on kirjattu

vuoden 1620 Älvsborgin lunnaiden kantoluetteloon. Kolehmaisen nimi on silloin muodossa ”Koloinen”.

Säckkärämäen kylän vanhat numerot 1, 2 ja 3 (kartassa olevat Kanala, Tossavainen ja Saastamoinen) kuuluivat Tyrvännön Lepaan kartanon omistamaan tilaan, jonka lampuoteina Kolehmaisat olivat olleet ainakin vuodesta 1560 lähtien. Tila jaettiin 1610-luvulla veljesten kesken (Matti ja Markus Matinpoika Kolehmainen), ja tästä syntynyt uusi tila, joka oli nuoremman veljen Markuksen tila, oli myöhempi Säckkärämäki nro 3. Matti Kolehmaiselle jäi tila nro 1 eli myöhempi Kanala. Myöhemmin 1600-luvulla Kanala jaettiin vielä veljesten kesken (he olivat vielä silloin Kolehmaisen nimellä), ja tästä syntyi Säckkärämäen myöhempi numero 2. Säckkärämäen talot 2 ja 3 päätyivät Tossavaisille 1700-luvun alussa ja saivat nimensä siitä, numero 3 muuttui myöhemmin Saastamoisen nimelle uusien asukkaiden mukaan. Säckkärämäki nro 1 on edelleen Kanalan nimellä.

Vuoden 1630 ruodutusluettelossa Matti Kolehmainen (s. noin 1570) on merkitty ikivanhaksi (utgam-mal) ja mukaan on kirjattu hänen pojistaan Matti (s. noin 1595). Matin pojista Erkki (s. noin 1600) mainitaan ensimmäisen kerran vuoden 1635 henkikirjassa ja poika Lauri (s. noin 1615) jo vuoden 1634 henkikirjassa, vaikka on todennäköisesti veljeksistä selvästi nuorin.

Matti Matinpoika Kolehmaisen (s. noin 1595) puoliso oli nimeltään Inkeri Heikintytär. Matin veljen Erkin vaimo oli Birgitta Antintytär ja nuorimman veljen Laurin vaimo nimeltään Anna Ollintytär. Heidän sukunimiään ei mainita kertaakaan henkikirjassa. Esimerkiksi Savossa ei henkikirjoihin ole merkitty edes vaimon etunimiä. Sinällään tieto vaimon etunimestä ja patronymistä ei valitettavasti ole erityisen informatiivinen: sukunimi olisi tärkeämpi tieto, jotta vaimon voisi kytkeä myös oikeaan sukuun.

Kuva 9. Vuoden 1634 henkikirjaan Säckkärämälle merkittiin

¹ Naula on vanha painomitta. Kuusi naulaa on painoltaan n. 2,5 kg.

vanha isäntä Matti Kolehmainen (Mats Colemainen), poikansa Matti ja Lauri sekä nuoremman Matin vaimo Inkeri Heikintytär. Molemmat Matit ovat myös Aapeli Pirneksen sukukunnan esi-isiä.

Vanhasta Matti Kolehmaisesta on viimeinen merkintä vuoden 1638 henkikirjassa. Kymmenysluetteleissa hän on vielä 1640-luvun alkupuolella. Maakirjat muuttuvat epäluotettaviksi 1640-luvun kuluessa, ja ne niin sanotusti jämähtävät paikalleen, eivätkä isännyyden vaihdokset enää tuoreeltaan tule maakirjoissa esille.

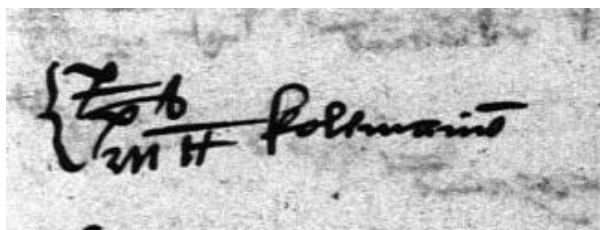
Matti Kolehmaisesta Säkärämäen vuokratila menestyi hyvin, toisin kuin veljenpojan Matti Markuksenpojan tila, joka köyhtyi ja katosi ties minne. Vuoden 1635 karjaluetelossa Matilla oli karjaa seuraavasti: 2 hevosta, 1 tamma, 1 kolmevuotias hevonen, 12 lehmää, 1 sonni, 3 hiehoa, 10 lammasta, 5 karitsaa, 2 porsasta ja 1 vuohi. Tila oli karjavarallisuudeltaan pohjoisen suur-Rautalammin alueen kärjessä.

Joroisten Kolman Kolehmaiset

Joroisten Kolman toinen Kolehmaisten talo, vuoden 1561 verollepanomaakirjan arviokunta 650, oli vanhimmassa maakirjassa vuona 1541 Paavo ja Niilo Kolehmaisesta omistuksessa. Myöhemmistä asiakirjoista selviää Paavon olevan Niilo Kolehmaisesta poika. Arviokunnan 650 tiluksiin kuuluivat: Kolanpelto, Riita-aho, Saroistenmaa, Tykerianmaa ja Ytoisenmaa.

Samaisen Niilo Kolehmaisesta poika lienee ollut myös Rantasalmen Keriharjun neljänneksessä vuosina 1541–1554 asunut Matti Niilonpoika Kolehmainen.

Niilo Kolehmaista ei enää vanhimman maakirjan jälkeen mainita, ja vuonna 1545 Paavon lisäksi arviokuntaan kuuluu Pekka Niilonpoika Kolehmainen, joka on siten Paavon veli.

Kuva 10. Vuoden 1556 maakirjassa Kolehmaisten kahdeksan veronahan tilan isäntinä ovat Pekka (P) ja Paavo (Pol) sekä Matti (Mtt) Kolehmainen. Aiempia veroluetteleita vertaamalla selviää, että Pekka ja Paavo ovat veljeksiä, Niilonpoikia. Matti puolestaan on Paavon poika ja Pihtiputaan Kanasten, ja siten samalla myös Aapeli Pirneksen sukukunnan kantaisä.

Vuoden 1556 veroluetteloihin tulee ensimmäistä kertaa mukaan Matti Kolehmainen. Hänen patronymiaansa ei mainita, mutta kaikesta päätellen hän on Paavon, ei Pekan poika. Paavo oli veljeksistä vanhempi – Pekka oli omassa savussaansa vasta vuonna 1545, joten hänellä tuskin olisi tämän ikäisiä poikia. Matti Kolehmainen oli mainittu ensimmäisen kerran jo vuoden 1552 sakkoluettelossa, kun hän oli tapellut setänsä Pekka Niilonpojan kanssa. Matti oli asiakirjoissa vuoteen 1558 Joroisten Kolmalla, ja hän on Pihtiputaan Kanasten ja siten myös Aapeli Pirneksen (s. 1816) sukukunnan esi-isä. Matti Kolehmainen muutti lampuodiksi Säkärämäelle, ja hänen jälkeläisensä omaksuivat 1600-luvulla sukunimen Kananen.

Vuonna 1559 katoavat asiakirjoista niin Pihtiputaalle muuttanut Matti Kolehmainen kuin hänen isänsä Paavo. Pekka Niilonpojan kanssa arviokuntaa isännöi Matin veljen poika Yrjö Paavonpoika Kolehmainen. Pekka oli asiakirjoissa mukana vuoteen 1572 asti, ja tämän jälkeen Yrjö Paavonpoika jatkoi ainoana Kolehmaisena arviokunnassa.

Kolehmaisten kantasukuhaarat

Kun tarkastellaan Kolehmaisten talojen sijaintia asiakirjojen alkaessa 1540-luvulla, on asutus keskittynyt nykyisen Varkauden kaupungin ympäristöön. DNA-tulosten perusteellakin, kuten myös vesireittejä tarkastellen, ovat Pieksämäen Suontientaipaleen Hietakylän Kolehmaisesta talo ja Suonenjoen Markkalan asutettu Joroisista käsin kohti luodetta. Tähän asutusliikkeeseen liittyy myös Karttulan Punnonmäen Kolehmais-asutus. Lisäksi Pielaveden Vaaraslahden Kolehmaiset ovat selkeästi Joroisista lähtöisin, nimien perusteella Kolmalta, kuten myös Pielaveden Niemisjärven Kolehmaisten uudistalon perustivat Joroisten Paavo Kolehmaisesta poika Heikki. Joroisten Kolman Paavo Kolehmaisesta toinen poika Matti muutti Lepaan kartanon lampuodiksi Rautalammin erämaahan eli myöhemmän Pihtiputaan Säkärämäelle. Hän on siten myös Pirneksen suvun esi-isä.

Kolehmaiset ovat levittäytyneet alkuvaiheessa, myöhemmin 1500-luvun alussa, Joroisten asutusseudultaan myös kohti koillista, Leppävirran suuntaan. Kolehmaiset ovat luultavasti olleet ensimmäisten Joroisten seudun asukkaiden joukossa, paitsi suvun paikallisen runsauden, myös jättämänsä nimistön perusteella. Kuten aiemmin on tullut ilmi, Kolehmaisten muutkin samaan alahaploryhmään (N-Y4374) kuuluvat suvut ovat keskittyneet Joroisten ympäristöön. Joroisten seudut ovat kuitenkin todennäköisesti asutettu myöhemmin kuin koko ryhmän

kantaisä on elänyt. Luultavammin siis samaan alaryhmään kuuluvia on muuttanut etelämpää Savosta, ehkä Juvan tai Rantasalmen suunnasta. Vielä varhaisempi isälinjan asuinpaikka voi mennä Mikkelin ympäristöön (haploryhmä ylävirtaan N-Y4374:sta on Z-5892).

Kun Kolehmaisilla oli talo myös Juvalla (Teivaa). Kysymykseen Kolehmaisten alkukodista on mahdollista antaa varmaa vastausta, mutta mahdollista on, että Joroinen ei sittenkään ole suvun "alkukehto", vaan myöhempi runsas keskittymä, josta varsinaisen uudisasutusliike on käynnistynyt. Se alkoi talojen perustamisella Suonenjoen ja Leppävirran seuduille ja jatkui Karttulan ja Pielaveden uudistalojen raivauksella. Tämän jälkeen Kolehmaisilla alkoi siirtä vieraisiin maakuntiin.

DNA-TESTIT SUKUTUTKIMUKSEN APUVÄLINEENÄ

DNA-avusteinen eli geneettinen sukututkimus tuo uuden ulottuvuuden perinteiseen sukututkimukseen. Se on sukututkimuksen apuväline, kysymys on siis kokonaan eri asiasta kuin lääketieteellisessä genetiikassa. Tuhannet suomalaiset yksityishenkilöt ja lukuisat sukuseurat ovat ottaneet DNA:n avuksi kun on selvitettävä sukunsa tai sukujensa geneettistä taustaa ja sukuhaarojen välisiä suhteita. Monet vanhoihin tutkimuksiin perustuvat teoriat sukujen alkuperästä ja sukuhaarojen keskinäisistä suhteista ovat DNA:n avulla saaneet tarkennuksia ja myös hyvin paljon muutoksia. Ihminen voi erehtyä asiakirjojen tulkinnoissa, kirjurit ja papit ovat voineet tehdä virheitä ja aina ei biologinen isäkään ole se kuka asiakirjoihin on merkitty – DNA kertoo kuitenkin aina lahjomattoman totuuden.

Isälinjaiset Y-kromosomin DNA-testit ovat viime vuosina tulleet merkittäväksi apuvälineeksi sukututkimuksessa. DNA-tutkimuksen merkitys sukututkimuksen apuna tulee esille erityisesti asiakirjoista löydettyjen sukulinjojen varmistamisessa ja suvun alkuvaiheiden ja asutushistorian selvittämisessä. Teorioita voidaan vahvistaa tai kumota. Savossa ja Karjalassa sukunimet yleensä periytyivät isältä pojalle ja eivät ole olleet niin vahvasti taloihin sidottuja kuten läntisen sukunimikäytännön alueella.

Poikkeuksia tietenkin aina on, myös tässä asiassa: nimet ovat tulleet joskus äidinpuolelta, kuten aviottomien lasten tapauksissa ja silloin tällöin, myös Savossa, on kotivävy voinut ottaa appensa nimen. Sukuja tutkiessani olen havainnut myös tapauksia joissa Savossakin autiotalon haltuun ottanut uusi isäntä on omaksunut uudeksi sukunimekseen talon nimen.

Y-kromosomin tutkimuksen vaatimuksena on luonnollisesti se, että testattavan on oltava mies sillä vain miehillä on Y-kromosomi. Naisen sukupuolikromosomithan ovat XX, kun miehellä ne ovat XY. Y-kromosomissa tapahtuu sopivasti mutaatioita sukupolvien aikana. Jokainen mutaatio on tapahtunut aina jossain sukupolvessa isän ja pojan välissä. DNA:ta voi käyttää myös äitilinjan (mitokondrion DNA) tutkimuksessa sekä autosomaalisen DNA:n ns. serkkutestissä.

Isälinjaiset DNA-testit ovat ainoa käyttökelpoinen testi saman sukunimen kantajien sukulinjojen selvityksessä. Testattavien on oltava suoraa mieslinjaa. Jos sukupolviketjussa on välissä yksikin nainen, niin isälinjan suku vaihtuu. Sukupolvien kuluessa kasvaa luonnollisesti myös riski siitä että joku isälinjaan kirjattu ei olekaan poikansa biologinen isä.

Isälinjaisen DNA-tutkimuksen perusteita

Jokainen mies kantaa Y-kromosomissaan kaikkea sitä tietoa mitä sukututkimusta varten tehtävissä isälinjaisissa DNA-testeissä tarvitaan. Tulosten hyödyllisyys perustuu siihen löytyykö sopivaa vertailupohjaa. Testit yleistyvät jatkuvasti ja siten kaikkien tulosten hyötykin kasvaa aikaa myöten. Isälinjaisia DNA-testejä on kahta tyyppiä: markkeripohjaiset STR-testit (Short Tandem Repeat) ja SNP-testit. DNA-tutkimus perustuu STR-markkereiden osalta mutaatioiden tarkasteluun. Mutaatiota voi kutsua ns. kopiointivirheeksi kun geeni kopioituu vanhemmalta lapselle. Toiset isälinjan testit ovat SNP-testejä (SNP = Singular Nucleotide Polymorphism) perusteella. Nämä ovat yksittäisten emästen muutoksia joiden avulla määritellään haploryhmä ja sen alaryhmät. Tulosten analysointi perustuu vertailuun: testattujen väliltä etsitään yhteisiä ja poikkeavia markkereita tai SNP:tä. SNP-mutaatiot ovat pysyviä, kun sellainen on esi-isällä kerran tapahtunut, kantavat kaikki hänen suoran mieslinjan jälkeläiset samaa mutaatiota. Tästä muodostuu siten kyseisen sukulinjan tunnusmerkki. Isossa kuvassa SNP-mutaatioiden perusteella maailman miesväestö on jaettu haploryhmiin.

Suomalaiset ovat pääasiassa kolmea isälinjaista haploryhmää: N:ää, I:tä (I1) ja R:ää (R1a ja R1b). Yli 60 prosenttia suomalaisista kuuluu idästä tulleseeseen

N-haploryhmään. Itäsuomalaisten keskuudessa prosenttiosuus on yli 70. Suomalaisiin N-haplonyhmiin kuuluu monia alahaaroja joiden yhteinen kantaisä on jopa lähes 5000 vuoden päässä. Luonnollisesti isälinjoja on tullut nykyisen Suomen alueelle monissa eri aalloissa ja eri suunnista. DNA-tutkimukset tulevat auttamaan myös Suomen asutushistorian selvittämisessä. I1-haploryhmän osuus koko Suomen väestössä on vajaan 30 %:n luokkaa. Se on levinnyt Skandinaviasta Suomeen ja on yleinen erityisesti Länsi-Suomessa. Myös Savon alueella ja Karjalassa on vanhoja I-haploryhmään kuuluvia sukuja. R1a ja R1b ovat yleisiä laajalti Euroopassa ja Suomessa näiden kahden, toisilleen varsin kaukaisen, ryhmän osuus on 10 %:n tietämällä. Muut isälinjaiset haploryhmät ovat Suomessa suhteellisen marginaalisia, joskin niitäkin on.

Pelkkä isälinja antaa tietenkin suvusta ja perimätämme varsin suppean kuvan, kun esivanhempiemme määrä kaksinkertaistuu joka sukupolvessa. On kuitenkin muistettava että samat haploryhmät voivat toistua lukuisia kertoja eri sukulinjoissamme. Toisaalta myös esivanhempainkatoa alkaa tulla sitä enemmän mitä kauemmas sukupolvissa mennään. Näin samat perintöainekset voivat toistuaakin. Silti on syytä muistaa: kovin paljoa nyky miehillä ei ole Y-kromosomin lisäksi enää 1500-luvun suoran isälinjan esi-isän perimää. Isälinjan osuus koko perimästä on häviävän pieni kun mennään vaikkapa 15 sukupolven päähän. Sieltä sukunimi silti usein periytyy ja sukunimi määrittää monesti myös vahvasti identiteettiä.

Kolehmaisat, ja siten myös heidän alahaara Pihtiputaan Kanaset (jonka yhtenä alahaarana ovat Aapeli Pirneksen, s. 1816, jälkeläiset) kuuluvat N-haploryhmän haaraan N-Y4374. Tämä mutaatio on syntynyt todennäköisesti viimeistään 1000–1100-luvuilla,

ehkä jo aiemmin, eläneelle kantaisälle. Kolehmaisat lisäksi samaan savolaishaaraan kuuluu lukuisia sukuja, ja maantieteellisesti suvut ovat asuneet varsin pienellä alueella asiakirjojen alkaessa 1540-luvulla. Sukujen pääpaino on Joroisten ympäristössä, ja joitakin sukuja on Rantasalmen ja Juvan alueella sekä toisaalta myös hieman myöhempään asutetulla Leppävirran seudulla. Kaikki suvut ovat kuitenkin Savon pohjoisella reuna-alueella (suur-Juvan pohjoiset osat ja Rantasalmi), ei lainkaan Savon rintamaalla (Savon läntinen alue) eikä Savon itäisissä osissa.

Muita N-Y4374:än kuuluvia sukuja ovat toistaiseksi DNA-testatuista Tirkkonen, Koponen, Tukiainen, Tuovinen, Varis (Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan haarat), Nyyssönen, Väyrynen, Janhunen, Keinänen, Koistinen, Leppänen, Laakkonen, Rytönen, Vatanen, Pasanen, Paalanen, Ahonen (huom. vain Leppävirran Saamaisista lähtöisin olevat Ahoset), Purhonen ja Tiainen (vain Pielisjärven seudun Tiaiset). Voidaan olettaa ryhmän isälinjaisen kantaisän eläneen kuitenkin jo noin 1000 vuotta sitten.

Isälinjaisilla DNA-testeillä voidaan selvittää onko saman sukunimen omaavilla kaukaisilla sukuhaaroilla yhteinen kantaisä suorassa isälinjassa. Monien vanhojen, samaakin sukunimeä kantavien, sukuhaarojen sukulaisuus menee asiakirjojen ulottumattomiin eli 1500-luvun alkuun, 1400-luvulle tai jopa kauemmas, riippuen sukunimen kantajien määrästä vuonna 1541. Sukunimen kantajien määrän ja levinneisyyden perusteella voi luoda hypoteeseja kuinka kaukana yhteinen kantaisä voisi olla. DNA:lla oletuksia voidaan todeta tosiksi tai virheellisiksi. Jos testi osoittaa että sukulinjat ovat eri isälinjaa, on kuitenkin olemassa mahdollisuus että sukunimi on tullut varhain äidinpuolelta. Luonnollisesti myös monet sukunimet ovat syntyneet eri paikoissa ja samaa nimeä kantavat eivät ole kaikki samaa alkuperää.

Savolainen eli Reittula, Pyhäjärvi. Kanaset muuttivat Koivujärveltä v. 1713 ottaen viljelykseen tämän auttutilan.

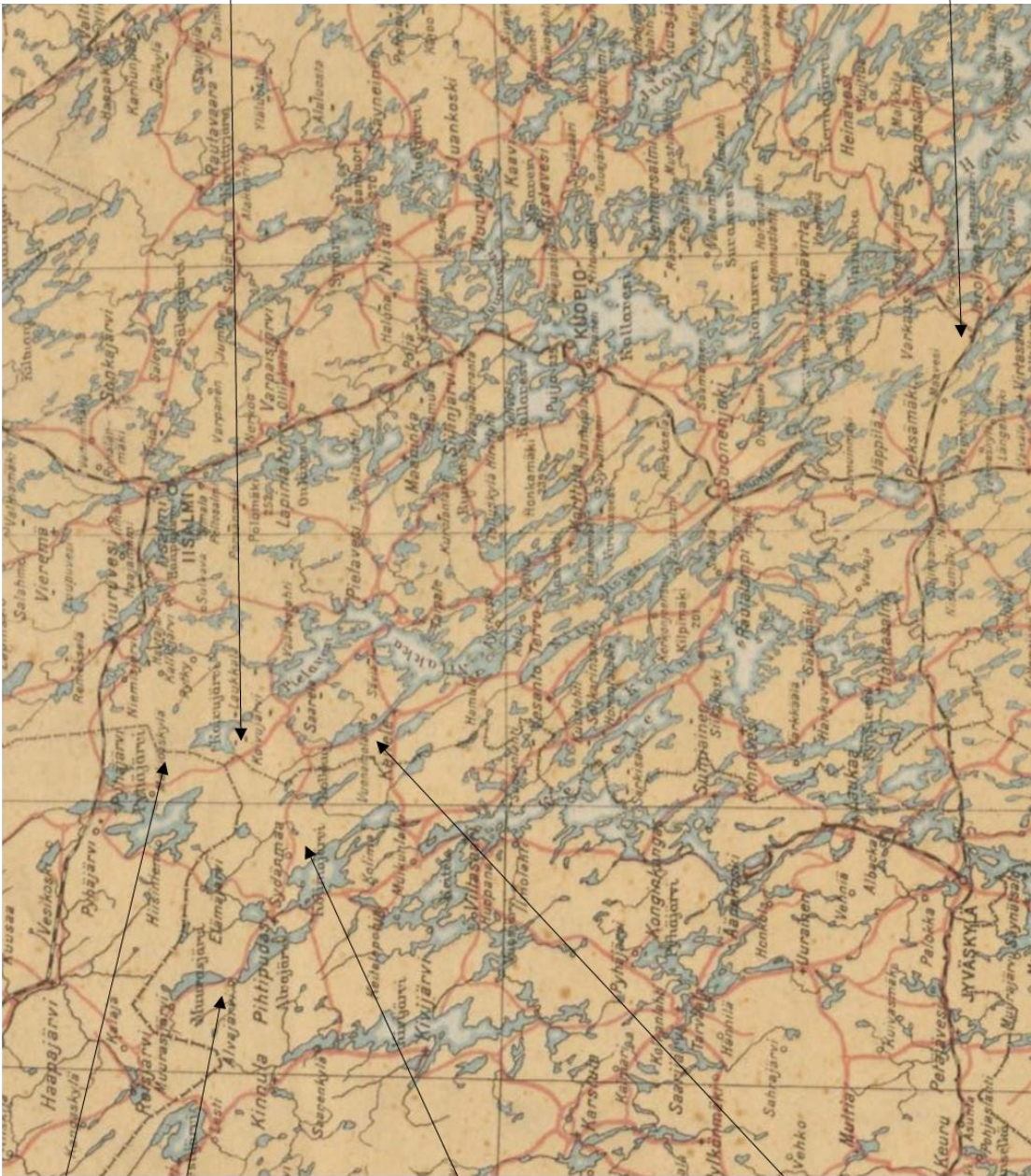
Alvajärvi, Pihlpuudas. Kanasen nimi tuli käyttöön kun suku muutti Säkärämäeltä Alvajärvelle v. 1639.

Säkärämäki (Kanalanniemi), Pihlpuudas. Matti Kolehmainen muutti Juvan Joroisten Kolmelta silloisen Rautalammin Säkärämäelle noin v. 1558-1559. Suvun nimi muuttui 1600-luvulla Kanaseksi.

Vuononlahti, Keitele (aiemmin Pielavesi). Aapeli Pirneksen syntymäkyliä (vuonna 1816). Hänen isänsä Paavo Kananen oli muuttanut Pyhäjärven Savolaisen talosta Pielaveden seudulle.

Koivujärvi, Rautalampi. Kanaset muuttivat Koivujärvelle 1600-luvun loppupuolella ilmeisesti juuri Alvajärveltä.

Kolma, Joroinen. Kolehmaisten kantapaikkoja, asuneet jo selvästi ennen vanhinta maakirjaa (v. 1541).

Kuva 11. Aapeli Pirneksen esi-isien asuinpaikat kartalla.

AAPELI PIRNEKSESTÄ NIILO KOLEHMAISEEN

Aapeli Pirnes, torppari, s. 17.3.1816 Vuonamonlahti, Pielavesi

Paavo Savolainen, Kananen, renki, s. 20.1.1786 Reittula, Savolainen, Pyhäjärvi, k. 25.12.1822 Kalliojärvi, Kiuruvesi, pso Helena Kulju, s. 28.9.1792 Haapajärvi, Haapavesi

Juho Savolainen, talollinen, s. 3.4.1738 Reittula, Savolainen, Pyhäjärvi, k. 30.3.1794 Reittula, Savolainen, Pyhäjärvi, pso Kaarina Ollintytär, s. 1748 Rautalampi, k. 9.5.1791 Reittula, Savolainen, Pyhäjärvi

Erkki Kananen, Savolainen, talollinen, s. 5.5.1676 Koivujärvi, Rautalampi, k. 5.7.1740 Reittula, Savolainen, Pyhäjärvi, pso Dorotea Paavontytär Rytönen, s. 1700, k. 12.12.1767 Pyhäjärvi

Lauri Kananen, loinen, s. noin 1642 Alvajärvi, Viitasaari, k. 1697 Koivujärvi, Rautalampi, pso Anna Mikkonen

Matti Kolehmainen, Kananen, talollinen, s. noin 1598 Säkkärämäki, Rautalampi, pso Inkeri Heikintytär

Matti Kolehmainen, lampuoti, talollinen, s. noin 1570 Säkkärämäki, Rautalampi

Matti Kolehmainen, talollinen, s. noin 1535 Juva, Joroinen, k. Säkkärämäki, Rautalampi

Paavo Kolehmainen, talollinen, lautamies, s. noin 1508 Juva, Joroinen

Niilo Kolehmainen, talollinen, Kolma, Joroinen, s. noin 1485 Juva, Joroinen

524

	Maal.	Hyök.	Maal.	Bojot.	Hyök.	S. l. f.aa	Ympäri	Luuy	Luuy.	L. a.	S. k.
Eriq Peltola	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Jak. Mäkelä	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Jak. Mäkelä	+	+	+	+	+	+					
Jak. Mäkelä	+	+	+	+		+					
Jak. Mäkelä	+	+	+	+							
Jak. Mäkelä	+	+	+	+							
Jak. Mäkelä	+	+	+	+							
Jak. Mäkelä	+	+	+	+							
Jak. Mäkelä	+	+	+	+							
Jak. Mäkelä	+	+	+	+							
Jak. Mäkelä	+	+	+	+							
Jak. Mäkelä	+	+	+	+							

Pyhäjärven vanhimmissa rippikirjassa (kinkerikirja vuosilta 1721–1724) Erkki on Savolaisen talon isäntänä. Hän oli muuttanut vuonna 1712 Rautalammin Koivujärveltä ja oli syntyjään Kananen. Pyhäjärvellä käytettiin kuitenkin talojen nimiä. Erkin ensimmäinen vaimo Marketta kuoli ja tilalle on merkitty uusi vaimo Dorde. Taloon merkittiin myös kerjäläinen Kaarina, Erkin veli Matti vaimonsa Elinan kanssa ja heidän poikansa Matti sekä Erkin tyttäret Marketta ja Riitta. Matti-veli oli tulevan Kaurakankaan isäntä (Matti Laurinpoika Kaurakangas, s. noin 1668) ja Pyhäjärven Kaurasten suvun kantaisä.